

D E K R E T

z dnia 23 marca 1956 r.

o ochronie granic państwowych.

R o z d z i a ł I.

Granice państwowe.

Art. 1. 1. Granicą państwową Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej jest linia oddzielająca terytorium Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej od terytoriów innych państw i od morza pełnego.

2. Linia granicy rozgranicza również w kierunku pionowym przestrzeń powietrzną, wody oraz wnętrze ziemi.

Art. 2. Granica wód terytorialnych i wód pasa przyległego biegnie równolegle do linii brzegu morskiego i do granicy morskich wód wewnętrznych na przestrzeni od punktu styku polsko-niemieckiej granicy lądowej aż do punktu styku polsko-radzieckiej granicy lądowej.

Art. 3. Linią brzegu morskiego jest linia zetknięcia się wód morza z lądem w czasie najniższego stanu wody.

Art. 4. Morskimi wodami wewnętrznymi Państwa są:

- 1) część Zatoki Nowowarpieńskiej i Zalewu Szczecińskiego zamknięta linią łamaną lub krzywą łączącą ujście rzeki Myśluborki z ujściem Kanału Torfowego, a przecinającą w swym biegu punkty o pozycjach geograficznych:

53° 44'18" szer. geogr. półn. i 14° 16'26" dł. geogr. wsch.

53° 45'24" " " " i 14° 16'08" " " "

53° 46'30" " " " i 14° 17'03" " " "

- 2) część Zatoki Gdańskiej zamknięta linią łączącą cypel Hel z punktem styku polsko-radzieckiej granicy państwowej,

- 3) część Zalewu Wiślanego położona na zachód od linii łączącej punkt styku polsko-radzieckiej granicy na lądzie z punktem styku tej granicy na Mierzei Wiślanej,

- 4) wody portów i red.

Art. 5. 1. Przebieg linii granicy lądowej jest oznaczony znakami granicznymi.

2. Rada Ministrów określi organy właściwe do zakładania i utrzymania znaków granicznych.

R o z d z i a ł II.

Przejścia graniczne.

Art. 6. 1. Przekroczenie granicy państwowej jest dozwolone tylko na podstawie właściwych dokumentów i przez przejścia graniczne przeznaczone i otwarte dla ruchu granicznego.

2. Rada Ministrów określi przejścia graniczne lądowe, morskie i powietrzne przeznaczone dla ruchu granicznego oraz organy i instytucje państwowe obowiązane do stałego utrzymania przejść granicznych w stanie umożliwiającym przeprowadzanie skutecznej kontroli granicznej.

R o z d z i a ł III.

Pas drogi granicznej, strefa nadgraniczna i pas graniczny.

Art. 7. Dla ochrony granicy państwowej ustanawia się

- 1) pas drogi granicznej,
- 2) strefę nadgraniczną,
- 3) pas graniczny.

Art. 8. 1. Pasmem drogi granicznej jest obszar szerokości 15 metrów licząc od linii granicy na lądzie oraz od brzegu wód granicznych i brzegu morskiego — w głąb kraju.

2. W przypadkach gdy wymagają tego właściwości terenu lub ukształtowanie granicy, prezydium wojewódzkiej rady narodowej może rozszerzyć pas drogi granicznej w województwie lub na niektórych odcinkach województwa do 100 metrów.

3. Pas drogi granicznej stanowi drogę obchodową organów ochrony granic i służy do wnoszenia urządzeń granicznych.

Art. 9. 1. Strefa nadgraniczna obejmuje obszar szerokości od 2 do 6 km licząc od linii granicy na lądzie oraz od brzegu wód granicznych i brzegu morskiego w głąb kraju.

2. Szerokość strefy nadgranicznej w granicach określonych w ust. 1 ustalają prezydium wojewódzkiej rady narodowej.

3. W przypadkach szczególnie uzasadnionych, gdy wymagają tego względy bezpieczeństwa lub ochrony granic, Minister Spraw Wewnętrznych może rozszerzyć obszar strefy nadgranicznej na określonym odcinku do 10 km.

4. Gromady, osiedla i miasta leżące częściowo na obszarze strefy nadgranicznej należy w całości włączyć do strefy lub z niej wyłączyć.

Art. 10. 1. Granice strefy nadgranicznej są w terenie oznaczane specjalnymi znakami.

2. Rada Ministrów określi sposób oznaczania strefy nadgranicznej oraz organy właściwe do zakładania i utrzymywania znaków w strefie nadgranicznej.

Art. 11. 1. Na gruntach położonych w strefie nadgranicznej mogą być dokonywane bez uzyskania zgody ich właścicieli i użytkowników czynności niezbędne do oznaczenia, urządzenia i ochrony granic.

2. Rada Ministrów określi zasady i tryb wynagradzania za szkody wyrządzone czynnościami, o których mowa w ust. 1.

Art. 12. 1. Zamieszkanie w strefie nadgranicznej wymaga zezwolenia prezydium powiatowej (miejskiej) rady narodowej właściwej ze względu na miejsce zamierzonego zamieszkania.

2. Pobyt czasowy w strefie nadgranicznej wymaga zezwolenia powiatowej (miejskiej) komendy Milicji Obywatelskiej właściwej ze względu na miejsce zamieszkania osoby, która zamierza udać się do strefy nadgranicznej.

3. Rada Ministrów wyda szczegółowe przepisy w sprawach zamieszkania i pobytu w strefie nadgranicznej.

4. Rada Ministrów może uregulować odmiennie sprawy zamieszkania i pobytu w strefie nadgranicznej osób udających

się do strefy nadgranicznej w celach służbowych, leczniczych, wypoczynkowych lub turystycznych.

5. Ministrowie Spraw Zagranicznych i Spraw Wewnętrznych za zgodą Prezesa Rady Ministrów określą zasady zamieszkania i pobytu w strefie nadgranicznej obcokrajowych pracowników urzędów dyplomatycznych i konsularnych oraz członków ich rodzin.

6. Warunki uprawiania turystyki, jak również sportów żeglarskich i wioślarskich na morskich wodach wewnętrznych i terytorialnych określi Prezes Rady Ministrów.

Art. 13. Prezydium wojewódzkiej rady narodowej wyda w porozumieniu z organami ochrony granic szczegółowe przepisy dotyczące korzystania z kąpielisk i plaż oraz urządzeń turystycznych w strefie nadgranicznej.

Art. 14. 1. Powiatowa (miejska) komenda Milicji Obywatelskiej właściwa dla danego obszaru strefy nadgranicznej może, jeżeli ze względów bezpieczeństwa lub ochrony granic jest to konieczne, zabronić dalszego pobytu osobie przebywającej czasowo w strefie nadgranicznej. Osoba, której zabroniono dalszego pobytu, obowiązana jest w ciągu 24 godzin opuścić strefę nadgraniczną.

2. Prezydium powiatowej rady narodowej może zabronić dalszego zamieszkiwania i pobytu w strefie nadgranicznej osobie stale tam zamieszkałej, jeżeli wymagają tego względy bezpieczeństwa lub ochrony granic państwowych.

3. Rada Ministrów określi tryb postępowania w sprawach zakazu zamieszkania lub pobytu w strefie nadgranicznej.

Art. 15. Rada Ministrów może wyłączyć niektóre tereny strefy nadgranicznej spod działania wszystkich lub niektórych przepisów obowiązujących w tej strefie w zakresie ochrony granic państwowych.

Art. 16. 1. Pas graniczny obejmuje obszar powiatów przylegających do linii granicy lądowej oraz do brzegu wód granicznych i brzegu morskiego. Jeżeli szerokość pasa granicznego nie osiąga w ten sposób 30 km, włącza się do pasa granicznego również te miasta i powiaty, których obszar leży w całości lub w części w odległości 30 km od linii granicy lądowej oraz od brzegu wód granicznych lub brzegu morskiego.

2. Rada Ministrów może, jeżeli względy bezpieczeństwa i ochrony granic tego wymagają, rozszerzyć obszar pasa granicznego na wszystkie lub niektóre powiaty albo miejscowości przyległe do powiatów pasa granicznego.

Art. 17. Rada Ministrów może, jeżeli względy bezpieczeństwa i ochrony granic tego wymagają, rozciągnąć wszystkie lub niektóre przepisy obowiązujące w zakresie ochrony granic w strefie nadgranicznej na obszar pasa granicznego albo niektórych jego części.

R o z d z i a ł IV.

Organy ochrony granic.

Art. 18. 1. Ochronę nienaruszalności i bezpieczeństwa granic państwowych sprawują Wojska Ochrony Pogranicza.

2. Do zadań organów ochrony granic należy w szczególności:

- 1) kontrola ruchu osobowego w przejściach granicznych,
- 2) ochrona granicy morskiej z użyciem jednostek pływających i samolotów,
- 3) nadzór w zakresie ochrony granic nad żeglugą i urządzeniami na morskich wodach wewnętrznych, wodach terytorialnych, wodach pasa przyległego oraz granicznych, jak również nad eksploatacją tych wód i dna morskiego,
- 4) zabezpieczenie nienaruszalności znaków i urządzeń granicznych,
- 5) ochrona bezpieczeństwa i porządku publicznego w pasie granicznym w zakresie niezbędnym do zabezpieczenia granic państwowych przed naruszeniem.

Art. 19. 1. Organom ochrony granic służy na obszarze pasa granicznego prawo legitymowania osób.

2. W zakresie ścigania przestępstw skierowanych przeciwko nienaruszalności i bezpieczeństwu granic państwowych organom ochrony granic służy na obszarze pasa granicznego, a w razie bezpośredniego pościgu także poza tym obszarem, prawo zatrzymania oraz przeprowadzenia rewizji osób, rzeczy, środków lokomocji i pomieszczeń według przepisów kodeksu postępowania karnego.

3. W zakresie ścigania przestępstw skierowanych przeciwko nienaruszalności i bezpieczeństwu granic państwowych uprawnienia oficerów śledczych bezpieczeństwa publicznego służy również oficerom śledczym Wojsk Ochrony Pogranicza.

Art. 20. Ministrowie: Kolej, Transportu Drogowego i Lotniczego, Żeglugi oraz Spraw Wewnętrznych określają warunki korzystania przez funkcjonariuszów organów ochrony granic z przejazdu środkami komunikacji publicznej w wykonywaniu czynności służbowych związanych z ochroną granic państwowych.

Art. 21. 1. Organy ochrony granic mogą w związku z wykonywanymi obowiązkami służbowymi bez uzyskiwania zezwolenia właścicieli i użytkowników gruntów położonych w pasie granicznym w razie konieczności przebywać i poruszać się o każdej porze na tych gruntach oraz przejeżdżać i przechodzić przez pola uprawne w czasie kontynuowania pościgu, jeżeli okoliczności sprawy nie pozwalają na korzystanie z dróg.

2. Rada Ministrów określi zasady i tryb wynagradzania za szkody wyrządzone czynnościami, o których mowa w ust. 1.

Art. 22. 1. W wykonywaniu praw zwierzchniczych, gdy wymagają tego względy bezpieczeństwa Państwa, organy ochrony granic władne są na morskich wodach wewnętrznych i wodach terytorialnych oraz na wodach pasa przyległego:

- 1) wezwać każdy statek do zmniejszenia szybkości przepływu, zatrzymania się dla kontroli oraz zastosowania się do wskazanego kursu przepływu,
- 2) sprawdzić na zatrzymanym statku wszystkie dokumenty dotyczące statku i ładunku, legitymować załogę statku oraz znajdujących się na statku pasażerów, zbadać ładunek i przeszukać pomieszczenie statku,
- 3) zatrzymać statek i zmusić go do zawinięcia do wskazanego mu portu, jeżeli kapitan statku nie zastosuje się do nakazów wymienionych w pkt 1 lub sprzeciwia się czynnościom określonym w pkt 2.

2. O zatrzymaniu statku należy sporządzić podpisany przez obie strony protokół w dwóch egzemplarzach w języku polskim, z których jeden należy doręczyć kapitanowi statku. Kapitan statku może wnieść do protokołu lub w oddzielnym piśmie swoje zastrzeżenia i uwagi w dowolnym języku.

3. Jeżeli okoliczności uniemożliwiają natychmiastowe wydanie kapitanowi statku egzemplarza protokołu, należy go przestać pod adresem wskazanym przez kapitana statku.

Art. 23. 1. Organy ochrony granic władne są na morskich wodach wewnętrznych, wodach terytorialnych i wodach pasa przyległego zatrzymać każdy statek i doprowadzić do wskazanego mu portu, jeżeli statek:

- 1) dokonuje załadunku lub wyładunku towaru poza miejscami do tego wyznaczonymi,
- 2) przyjmuje na pokład lub wysadza ludzi wbrew obowiązującym przepisom,
- 3) nawiązuje łączność z wybrzeżem w celach przestępczych,
- 4) łowi ryby lub eksploatuje w inny sposób wody morskie wbrew obowiązującym przepisom,
- 5) trudni się przemytem,
- 6) narusza przepisy celne lub dewizowe,
- 7) narusza przepisy sanitarne,
- 8) wchodzi na obszar wód zamknięty dla żeglugi,
- 9) zakotwicza poza miejscem do tego przeznaczonym,
- 10) narusza w inny sposób bezpieczeństwo lub porządek publiczny.

2. Przepisy art. 22 ust. 2 i 3 stosuje się odpowiednio.

Art. 24. Jeżeli statek opuszcza port bez zezwolenia organów celnych lub portowych albo po zatrzymaniu lub wezwaniu do zatrzymania się usiłuje zbiec na pełne morze, organy ochrony granic władne są kontynuować pościg na pełnym morzu aż do wód terytorialnych obcego państwa w celu zatrzymania zbiegłego statku i doprowadzenia go do portu.

Art. 25. 1. Przepisów art. 22 — 24 nie stosuje się do okrętów wojennych.

2. Minister Obrony Narodowej określi w drodze rozporządzenia warunki przebywania obcych okrętów wojennych na obszarze morskich wód wewnętrznych, wód terytorialnych i wód pasa przyległego.

Art. 26. 1. Prawa zwierzchnicze Państwa na wodach pasa przyległego wykonywane są odpowiednio w przestrzeni powietrznej nad tymi wodami oraz pod ich powierzchnią.

2. Minister Obrony Narodowej w porozumieniu z Ministrem Transportu Drogowego i Lotniczego określi w drodze rozporządzenia warunki przelotu obcych statków powietrznych w przestrzeni powietrznej nad wodami terytorialnymi i wodami pasa przyległego.

Rozdział V.

Użycie broni przez organy ochrony granic.

Art. 27. 1. Organy ochrony granic mogą użyć broni:

- 1) w celu odparcia bezpośredniego i gwałtownego zamachu na życie lub zdrowie żołnierza Wojsk Ochrony Pogranicza lub innej osoby albo w celu przełamania oporu, grożącego bezpośrednim niebezpieczeństwem dla ich życia lub zdrowia,
- 2) przeciwko osobie, która po wezwaniu jej do zatrzymania się, zagrożeniu użyciem broni i ostrzegawczym strzale w górę nie zatrzymuje się, a nie można zatrzymać jej w inny sposób,
- 3) przy usiłowaniu ucieczki osoby zatrzymanej, jeżeli w danych warunkach nie można zapobiec ucieczce w inny sposób.

2. Użycie broni nie może mieć na celu pozbawienia życia, powinno następować w sposób wyrządzający możliwie najmniejszą szkodę osobie, przeciwko której broni użyto, i nie narażać życia lub zdrowia innych osób.

Art. 28. Jeżeli statek na morskich wodach wewnętrznych i wodach terytorialnych oraz na wodach pasa przyległego mimo wezwania nie zatrzyma się, nie przerwie załadunku lub wyładunku, nie przerwie przyjmowania ludzi na pokład lub wysadzania ze statku, należy najpierw oddać strzał ostrzegawczy w powietrze, następnie strzał przed dziób i za rufę statku, a jeżeli statek mimo to nie zastosuje się do wezwania, otworzyć ogień do statku. W nocy należy ponadto przed użyciem broni wyrzucić dwie rakiety koloru zielonego. To samo stosuje się podczas pościgu statku na pełnym morzu.

Art. 29. 1. Statek powietrzny, który bez zezwolenia lub wbrew warunkom otrzymanego zezwolenia przekracza przestrzeń powietrzną nad terytorium lądowym Państwa albo nad jego wodami wewnętrznymi terytorialnymi lub wodami pasa przyległego, powinien stosownie do wezwania właściwego organu zmienić kurs lub wysokość lotu albo wylądować na wskazanym miejscu.

2. Statek powietrzny, który nie zastosuje się do wezwania, może być zmuszony do lądowania. W przypadku wrogiego działania ze strony statku powietrznego może nastąpić użycie broni, celem zmuszenia go do lądowania.

Rozdział VI.

Przepisy karne.

Art. 30. 1. Kto przekracza granicę państwową bez zezwolenia

— podlega karze więzienia od roku do lat 5.

2. W przypadku małej wagi sprawca podlega karze aresztu do roku lub karze grzywny do 5.000 złotych.

Art. 31. 1. Kto wykracza przeciwko przepisom o ochronie granic państwowych, jeżeli czyn nie jest zagrożony karą surowszą

— podlega karze pracy poprawczej do 3 miesięcy lub karze grzywny do 3.000 złotych.

2. Orzekanie następuje w trybie przepisów o orzecznictwie karno-administracyjnym.

Rozdział VII.

Przepisy przejściowe i końcowe.

Art. 32. Obowiązek uzyskania zezwolenia na zamieszkanie w strefie nadgranicznej nie dotyczy osób mających miejsce zamieszkania w tej strefie w dniu wejścia w życie dekretu

Art. 33. 1. Tracą moc przepisy w przedmiotach uregulowanych dekretem.

2. W szczególności tracą moc przepisy z dnia 23 grudnia 1927 r. o granicach Państwa (Dz. U. z 1937 r. Nr 11, poz. 83 i z 1948 r. Nr 47, poz. 348).

Art. 34. Pozostaje w mocy dekret z dnia 6 września 1951 r. o obszarach szczególnie ważnych dla obrony kraju (Dz. U. Nr 46, poz. 341).

Art. 35. Do czasu wydania przepisów wykonawczych do dekretu zachowują moc przepisy dotychczasowe, o ile nie są sprzeczne z dekretem.

Art. 36. Dekret wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Przewodniczący Rady Państwa: A. Zawadzki

Sekretarz Rady Państwa: M. Rybicki